

Heroicarvm Et Ecclesiasticarvm Quaestionvm Libri VI.

Sex libris prioribus universa Regalium, Iurisdictionis Ecclesiasticorum
Temporalis Et Constantinianae Donationis ratio discuritur ... contra
profanas & vanas cuiusdam Bodini novitates

Boetii Eponis Frisii De Ivre Sacro - Vel Principorum Iuris Pontificii Libri III.

Epo, Boetius

Duaci, M.D.LXXXIIX.

IIII Paratitla Libri Decretalivm IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61749)

presbyteris, vel in dignitate quapiam vel personatu qui dicitur constitutis; ut nimirum Theologiae iutique Pontificio pro laudabiliore sui muneris functione diligentius incumbant.

Vniuersa matrimonialium causarum tractatio duobus praecipue membris continetur; altero ^a de matrimoniis contrahendis; altero de soluendis ^b. In contrahendis matrimoniis tria vocantur hic in considerationem, quorum primum concernit ipsas causas ¹ tum formales tum efficietes matrimonij ^c, secundum varia eius obstacula ² vel impedimenta ^d, postremum denique proprios ³ eiusdem effectus ^e. Causa formalis est mutua contrahentium fides ¹ accepta dataque. quae quidem fides quia teste Diuo Augustino ^f duobus modis dicitur; pactiois & consensus, fit ut causae formales partim praeparationis quasi cuiusdam recte censeantur, sicuti sponsalia, partim perfectionis, ut absolutus ipsius matrimonij contractus. Recentiores iuris Pontificij auctores ^g alterum nunc sponsalia de futuro nunc etiam consensum de futuro vocauerunt, alterum vero, consensum vel etiam spōsalia de praesenti seu per verba consensum de praesenti exprimētia. nam sponsi sponseque, desponsationis & sponsalium, vox ad fidem quoque consensum vel matrimonium ipsum refertur atque pertinet, quamdiu coniugalis non interuenit concubitus. quo fit ut & Iosephus

y iij Diuæ

LIBER III.

98

Totius huius libri partitio subpartitioque.

1

2

3

Tit. I.

DE SPONSALIBUS ET MATRIMONIIS.

99

Spōsalium sponsique vel sponsae nomen etiam ad matrimonium (sed nondum consummatum) refertur hoc iure.

a tit. 17. prioribus.
b reliquis tit. 4.
c tribus tit. prioribus.
d tit. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.
e tit. 17.
f c. 1. de spons. dicitur.
g c. 2. de spons. c. 1. de spons. c. 2. de spons. c. 1. de spons. dicitur.

Diux Virginis Mariæ sponsus plerunque nominetur, vir tamen alioqui seu maritus & coniunx. quæ loquedi consuetudo nostrorū tantò diligentius est notāda quantò legibus est ciuilibus ignotior. Efficientes causæ sunt ipsæ personæ contrahentes

Tit. 2.

DE DESPONSATIONE IMPUBER.

Tit. 3.

DE CLANDESTINA DESPONSATIONE.

100

Cōcilij Tridentini in hisce rebus prouisio sanctissima

101

De matrimonio filijfam. absque cōsensu patris.

102

Impedimēta matrimonij inuicisum 18.

atatem habētes legitimam²; siue palam contraxerint siue etiā clam³; id quod iure hoc veteri licet prohiberetur tamē factū non reddebatur irritum, nūc autem Concilio^a Tridērino prorsus irritum & nullū pronunciatum, cū personæ quælibet ad clam contrahendum per Concilium hoc omnino inhabiles reddātur. Eiusdē Con-

cilij beneficio^b perplexa illa nostrorū disputatio de patris cōsensu per ius Pontificium vel etiam diuinum requisito vel nō

requisito dum filijfamilias matrimonium contrahunt sopita fuit; quandoquidem sancta Synodus eos anathemate damnat qui falsò affirmant, matrimonia à filiisfamilias sine consensu parentum cōtracta, irrita esse, & parentes ea rata vel irrita facere posse. qua censura plurimorū doctorum temeritas maximè nouitiorum tum

Theologorum tum nostrorum saluberrimè fuit repressa. sunt ergo soli cōtrahentes efficiens matrimonij causa. Matrimoniorum vel impedimenta vel obstacula sunt multiplicia, quorū quædam traduntur inter causas modò recitatas tum formales tum efficientes tanquam ex his dependentia, qualia sunt quattuor hæc, voluta-

luntatis repugnãtia¹, publicę honestatis² 1
 iustitia³ vel respectus vel intuitus, defe- 2
 ctus³ ætatis legitimæ, denique clandestini- 3
 tas⁴, vt ita loquar; quædã verò seorsim 4
 cõmemorantur, variis ex causis nascentia,
 qualia recensentur hic ordine in vniuer-
 sum numero quattuordecim; videlicet:
 præoccupatio⁵ cõsensus absoluti, condi- 5
 tiones⁶, ordines⁷ Ecclesiastici superiores, 6
 votum⁸ cœlibatus, adulteriũ⁹, machina- 7
 tio in mortem coniugis¹⁰, lepra¹¹, ser- 8
 uitus¹², cognatio¹³, affinitas¹⁴, frigidi- 9
 tas¹⁵, sagarum¹⁶ maleficia, impotẽtia¹⁷ 10
 coniugalis vsus, interdictum¹⁸ Ecclesiæ. 11
 Quorum omnium & singulorũ impedi- 12
 mentorum quoniã non eadẽ est ratio sed 13
 vis ac potestas lögẽ diuersissima (cũ alia 14
 matrimoniũ contrahendum dũtaxat im- 15
 pediãt licet contractum non dirimãt, alia 16
 iam cõtractum etiam dirimãt) de singulis 17
 ordine breuiter dicẽdum est. Præoccupatio 18
 4 nudorum sponsalium cum vno, non
 impedit quidem neque vetat quo minus
 abolutus matrimonij cõtractus cum al-
 tero subsistat atq; præferatur, sed præoc-
 cupatio cõsensus matrimonialis absoluti
 cum vno, prorsus impedit atq; vetat quo
 minus consensus etiã abolutus cũ altero
 valeat, quantũlibet posterior priorem in
 concubendo præuenerit^b. Conditiones⁵
 oẽs aut honestę sunt aut inhonestę; atque
 honestę quidẽ cõditiones aut huiusmodi
 sunt vt impleri possint aut vt impleri nõ
 possint:

103
 1. imped.
 PRÆOCV-
 PATIO.
 Tit. 4.
 DE SPONSA
 DVORVM.
 Tit. 5.
 DE CONDI-
 TIONIBVS
 APPOSITIS
 IN DESPON-
 SATIONE
 VEL ALIIS]
 CONTRA-
 CTIBVS.
 104
 2. imped.
 CONDITIO-
 NES.

y iiij possint:

a
 c. 3. 4. & 8.
 de spons. &
 matrim. &
 c. 4. 5. & 12.
 de spons.
 i. de spons.

b
 c. 3. vlt. hoc
 tit.

105
Conditio-
num varie-
tas.

possint: si possint impleri, omnino seruā-
de sunt; adeò vt nisi seruētur matrimoniū
vel sponsalia non censeantur contractas
nisi à conditionibus illis ita semel dictis
per nouum consensum eumque purū vel
etiam per subsequentem concubitum re-
cedatur. omnis enim conditio per subse-
quentem coniunctionem corporum eua-
nescit. vt, exempli causa, *Si parētes mei con-
senserint, vel si centum annua nomine dotis
mibi dederis, & similes conditiones aliæ.*
sin talis fuerit conditio que impleri natu-
raliter non possit, licet alioquin honesta
sit (vt si digito cælum attigeris, & id genus
aliæ) perinde habetur atque si adiecta nō
esset, matrimonio nihilominus subsistē-
te. At verò si turpis & inhonesta sit con-
ditio, distinguitur vtrūm ea turpitude
ipsi matrimonio sic inhæreat vt contra-
cius omnino substātiā sit, veluti si adul-
terium commiseris, si lenocinium exercueris, si
partum abegeris, tum enim matrimonium
nullo modo contrahitur; vtrūm verò ista
cōditio turpis aliō pertineat quā ad ma-
trimonium, vt, si parētem interfeceris, si fur-
tum feceris, si latrocinium perpetraueris, nam
tum matrimonium nihilominus contra-
hitur, conditione ista turpi pro non ad-
iecta semper habenda. Constitutos in su-
perioribus ordinibus Ecclesiasticis, inter
quos est & hypodiaconatus, matrimoniū
contrahendi nō esse capaces iam supe-
riore libro monuimus^a, quare si homi-
nes

106
De turpi
cōditione.

107
3. imped.
ORDINIS
SACRI.

Tit. 6.
QVI CLER.
VEL VO-
VENT. MA-
TRIM. CON-
TRAHERE
POSSVNT.

perpetraveris, nam
tum matrimonium nihilominus contra-
hitur, conditione ista turpi pro non ad-
iecta semper habenda. Constitutos in su-
perioribus ordinibus Ecclesiasticis, inter
quos est & hypodiaconatus, matrimoniū
contrahendi nō esse capaces iam supe-
riore libro monuimus^a, quare si homi-
nes

nes illi Ecclesiastici matrimonium cōtra-
hant, præterquã quod nihil agant, in pœ-
nam quoque suis ab ordinibus remouen-
tur: quãquam cum diaconis & hypodia-
conis aliquando mitiùs hac in re solet a-

a
c. 2. hoc
g. a. Cælibatus votum simplex, matrimo-
nium quidem contrahendum impedit, at-

tamen contractum non dirimit; votum
verò solenne, & contrahendum impedit
& contractum dirimit. Adulterij impedi-
mentum in hoc loco sic est accipiendum,
vt si quis vxore sua viuente rem cum altera
quapiam habuerit & eidemque iam tum fi-
dem dederit vel promiserit coniugalem,
is nebulo ne mortua quidẽ vxore mulie-
rem talem possit in coniugem habere. so-
lum tamen adulterium tale sine fidei ma-
trimonialis vel promissione vel datione,
matrimonium cum eadem post mortem

b
c. in hoc tit.
coniugis prioris non impedit^b, quemad-
modum nec sola fidei promissio vel datio
sine tali adulterio. quod si tamẽ is qui iam
coniugatus est aliam in super mulierem id
ignorantem duxerit in vxorem, quin eam
priori mortua retinere possit dubium nõ

c
c. omnes. hoc
tit.
d
c. l. hoc tit.
est, nouo consensu scilicet interueniente;
adeò vt vel inuitus^c posteriorem hanc, si
id ipsa malit^d, retinere cogatur; quamuis
ipsa, vbi fraudẽ talis mariti rescuerit, in-
uita cogi non possit. Quod de fide per ta-
lem adulterum alteri data vel promissa di-
ctum est, idem quoque de machinatione
in mortem coniugis traditur; nam quan-

y v tumuis

108
4. imped.
VOTVM.

109
5. imped.
ADVLTE-
RIVM.

Tit. 7.
DE EO QUI
DVXIT IN
VXOREM
QVAM POL-
LVIT PER
ADVLTE-
RIVM.

110
6. imped.
MACHINA-
TIO IN
MORTEM
CONIVGIS.

tumuis fidei matrimonialis inter tales adulteros nulla fuerit facta mentio, tamen si mors coniugi per machinationē structa fuit propter huiusmodi adulteram, hanc eandem vxorē nunquam ducere licebit^a.

III
Quid si interuenerint machinatio in mortē & fidei promissio; sed sine adulterio.

Cæterum quid si machinatio cū fidei promissione interuenerit sine adulterio? magis est ut ne tum quidem matrimonium subsistere possit: quam sententiam rectissime meo iudicio cōtra Goffredum tucur Hostiensis. Pœna verò cum alia quæpiam ita contrahentium superstitē adhuc vxore hæc est, ut nō solūm liberi inde nati sint illegittimi, licet ali debeant^b, atque ut matrimonium istud dirimatur, verum etiam ut nūquam talibus hominibus flagitiosis matrimonium ampliū cōtrahere permittatur, & quidem ut publicæ pœnitentiæ subijciantur. Lepra⁸ superueniens matrimonium quidem semel cōtractum non dirimet, ac sponsalium renunciatio- ni dirēptionique iustam præbet causam.

Tit. 8.
DE CONIV-
GIO LEPRO-
SORVM.

112
7. imped.
LEPRA.

Tit. 9.
DE CONIV-
GIO SER-
VORVM.

113
8. imped.
SERVILIS
CONDITIO.

Conditio seruilis inter Christianos matrimoniorū libertati præiudicio non est; itaque dominis etiam inuitis rectè matrimonium contrahunt serui, citra tamen subtractionem seruitiorum dominis debitorum. quod si tamen ignoranter matrimonium cum seruo vel ancilla contractū fuerit à persona libera, rei veritate tandem detecta liberum & integrum est huic personæ liberæ matrimonij talis dirēptionem impetrare^c. nam conditio-
nis,

nis, id est status, error, neminem lædere debet; licet qualitatis alicuius error sæpe numerò lædat. Seruilis autem conditio non aliundè quàm ex ancilla matre solet æstimari, quantumlibet pater fuerit liber. quod si tamen regionis alicuius mos eum pro libero habeat qui patre libero natus est etiamsi mater sit ancilla, fauore libertatis mos huiusmodi commendatur^a. sin mater¹⁰ libera fuerit, quin partus omni iure liber sit, etiamsi pater fuerit seruus, nullo modo dubitatur, neque mos contrarius facilè toleraretur^b. Inter impedimenta matrimonij hoc loco tradita nomen & quidem omnium latissimè patès, est Cognatio; quæ quoniam vel spiritus est & animorum, vel Ciuilis tantùm vinculi seu legis, vel sanguinis communis, fit vt alia cognatio dicatur spiritualis, alia legalis, alia consanguinea. Cognatio spiritualis hoc iure¹¹ veteri latè patebat & extendebatur, nunc per Tridentini Concilij^c reformationem valdè restricta: cum inter solum baptizantem vel confirman- tem & baptizatum vel cõfirmatum eiusdemque patrem & matrem, item inter susceptorem susceptricemve (qui quæve nõ potest esse nisi vnus vnãve vel ad summum vnus & vna) & baptizatũ vel confirmatum eiusdemque patrem & matrem contrahatur. cuius hæc vis est vt & impediat matrimonium contrahendum & dirimat contractum. Sic igitur inter coniugẽ
susce-

114

Status error non lædit.

115

Mos in æstimanda conditiene seruili seruandus.

Tit. 10.

DE NATIS EX LIBERO VENTRE.

116

9. imped. COGNATIO

117

Cognationis genus triplex.

Tit. 11.

DE COGNATIONE SPIRITUALI.

118

Cognatio spiritualis per Conciliũ Tridentinum restricta.

a. h. d. hoc

b. arg. c. v. s. de ser. non ord.

c. Conci. Trid. d. sess. 24. de reform. matr. cap. 2.

susceptoris & susceptū vel suscepti patētes cognatio spiritualis amplius nulla; nec inter susceptoris liberos & susceptum vel eius parentes; nec inter vlllos deniq; alios quàm inter eos qui corporaliter & personaliter vt ac tanquam personæ principaliter agētes interuenerunt, & susceptū susceptamve in ipsa sacramentorum baptismi vel cōfirmationis administratione tenuerunt vel attigerūt. nam tota relatio fit ad ipsum susceptum, quæ & in ipsius

119

Inter susceptores inter se vel inter ipsos & baptizātem nulla vnquā cognatio spiritualis.

Tit. 12.

DE COGNATIONE LEGALLI

parentes transit. nulla enim fit, nec vnquā fiebat, ad reliquas personas interueniētes relatio inter seipsas: cū certissimum sit inter baptizātem & susceptorem vel susceptricem, item inter susceptorem & susceptricem, nullam generari cognationem spiritualem. Cognatio legalis¹ ex adoptione nascitur. quod impedimētum inter ascendentes & descendentes etiam finita adoptione perpetuum^a est, inter eos

120

Ordinis ratio.

Tit. 13.

DE EO QUI COGNOVIT CONSANGVINEAM VXOR. SVÆ VEL SPONS.

naturali seu fornicatione quàm ex coniunctione legitima seu matrimonio nascitur. ac licet cōpilator iste prius de consanguinitate quàm de affinitate proponat paulò^b pòst, hoc tamen loco de fornicatoriæ¹ istius affinitatis impedimēto iura præmittit; quæ cōmodiùs, nisi fallor, vnà cum cæteris ad affinitatem deinceps perti-

pertinentibus fuissent subiecta: nisi quòd
 ordine temporis natura legem scriptam
 præcedat. sed ad rem. Vetus hoc ius affini-
 tatem hanc fornicatoriam seu naturalem
 quoad impedimētum coniugij pari loco
 habebat quo affinitatē legitimam ^a; sed
 ex Concilij Tridētini ^b reformatione so-
 los ad eos qui primo vel secundo gradu
 coniunguntur affinitas ista naturalis vel
 fornicando contracta restringitur. publi-
 cæ honestatis etiam iustitia, cuius paulò
 antè meminimus ^c, per idem Concilium
 soli primo gradui prohibitionem crean-
 te ^d, si modo fuerit ex validis nata spon-
 salibus; nam vbi spōsalia quacumque ra-
 tione non erant valida, nullum vult esse
 sancta Synodus publicæ honestatis im-
 pedimentum. Si quis igitur sponsalia vel
 matrimonium contraxerit cum ea cuius
 vel sorori vel patrueli seu consobrinæ
 priùs obtulerat stuprum, sponsalia pro-
 cul dubio vel ex leuissima suspitione diri-
 mentur; matrimonium verò ita demum,
 si de stupro illo publicè cōstiterit. sin post
 matrimonium vel spōsalia contracta stu-
 prum tale contigerit, spōsalia quidem diri-
 mentur, matrimoniū verò minimè gen-
 tium; quantumlibet incestuosus iste gra-
 uissimis aliis obnoxius fiat pœnis. Con-
 sanguinitas ^e ^f ^g ^h ⁱ ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z ^{aa} ^{ab} ^{ac} ^{ad} ^{ae} ^{af} ^{ag} ^{ah} ^{ai} ^{aj} ^{ak} ^{al} ^{am} ^{an} ^{ao} ^{ap} ^{aq} ^{ar} ^{as} ^{at} ^{au} ^{av} ^{aw} ^{ax} ^{ay} ^{az} ^{ba} ^{bb} ^{bc} ^{bd} ^{be} ^{bf} ^{bg} ^{bh} ^{bi} ^{bj} ^{bk} ^{bl} ^{bm} ^{bn} ^{bo} ^{bp} ^{bq} ^{br} ^{bs} ^{bt} ^{bu} ^{bv} ^{bw} ^{bx} ^{by} ^{bz} ^{ca} ^{cb} ^{cc} ^{cd} ^{ce} ^{cf} ^{cg} ^{ch} ^{ci} ^{cj} ^{ck} ^{cl} ^{cm} ^{cn} ^{co} ^{cp} ^{cq} ^{cr} ^{cs} ^{ct} ^{cu} ^{cv} ^{cw} ^{cx} ^{cy} ^{cz} ^{da} ^{db} ^{dc} ^{dd} ^{de} ^{df} ^{dg} ^{dh} ^{di} ^{dj} ^{dk} ^{dl} ^{dm} ^{dn} ^{do} ^{dp} ^{dq} ^{dr} ^{ds} ^{dt} ^{du} ^{dv} ^{dw} ^{dx} ^{dy} ^{dz} ^{ea} ^{eb} ^{ec} ^{ed} ^{ee} ^{ef} ^{eg} ^{eh} ^{ei} ^{ej} ^{ek} ^{el} ^{em} ^{en} ^{eo} ^{ep} ^{eq} ^{er} ^{es} ^{et} ^{eu} ^{ev} ^{ew} ^{ex} ^{ey} ^{ez} ^{fa} ^{fb} ^{fc} ^{fd} ^{fe} ^{ff} ^{fg} ^{fh} ^{fi} ^{fj} ^{fk} ^{fl} ^{fm} ^{fn} ^{fo} ^{fp} ^{fq} ^{fr} ^{fs} ^{ft} ^{fu} ^{fv} ^{fw} ^{fx} ^{fy} ^{fz} ^{ga} ^{gb} ^{gc} ^{gd} ^{ge} ^{gf} ^{gg} ^{gh} ^{gi} ^{gj} ^{gk} ^{gl} ^{gm} ^{gn} ^{go} ^{gp} ^{gq} ^{gr} ^{gs} ^{gt} ^{gu} ^{gv} ^{gw} ^{gx} ^{gy} ^{gz} ^{ha} ^{hb} ^{hc} ^{hd} ^{he} ^{hf} ^{hg} ^{hh} ^{hi} ^{hj} ^{hk} ^{hl} ^{hm} ^{hn} ^{ho} ^{hp} ^{hq} ^{hr} ^{hs} ^{ht} ^{hu} ^{hv} ^{hw} ^{hx} ^{hy} ^{hz} ^{ia} ^{ib} ^{ic} ^{id} ^{ie} ^{if} ^{ig} ^{ih} ⁱⁱ ^{ij} ^{ik} ^{il} ^{im} ⁱⁿ ^{io} ^{ip} ^{iq} ^{ir} ^{is} ^{it} ^{iu} ^{iv} ^{iw} ^{ix} ^{iy} ^{iz} ^{ja} ^{jb} ^{jc} ^{jd} ^{je} ^{jf} ^{jj} ^{jh} ^{ji} ^{jj} ^{jk} ^{jl} ^{jm} ^{jn} ^{jo} ^{jp} ^{jq} ^{jr} ^{js} ^{jt} ^{ju} ^{ju} ^{kv} ^{kw} ^{kx} ^{ky} ^{kz} ^{la} ^{lb} ^{lc} ^{ld} ^{le} ^{lf} ^{lg} ^{lh} ^{li} ^{lj} ^{lk} ^{ll} ^{lm} ^{ln} ^{lo} ^{lp} ^{lq} ^{lr} ^{ls} ^{lt} ^{lu} ^{lv} ^{lw} ^{lx} ^{ly} ^{lz} ^{ma} ^{mb} ^{mc} ^{md} ^{me} ^{mf} ^{mg} ^{mh} ^{mi} ^{mj} ^{mk} ^{ml} ^{mm} ^{mn} ^{mo} ^{mp} ^{mq} ^{mr} ^{ms} ^{mt} ^{mu} ^{mv} ^{mw} ^{mx} ^{my} ^{mz} ^{na} ^{nb} ^{nc} nd ^{ne} ^{nf} ^{ng} ^{nh} ⁿⁱ ^{nj} ^{nk} ^{nl} ^{nm} ⁿⁿ ^{no} ^{np} ^{nq} ^{nr} ^{ns} ^{nt} ^{nu} ^{nv} ^{nw} ^{nx} ^{ny} ^{nz} ^{oa} ^{ob} ^{oc} ^{od} ^{oe} ^{of} ^{og} ^{oh} ^{oi} ^{oj} ^{ok} ^{ol} ^{om} ^{on} ^{oo} ^{op} ^{oq} ^{or} ^{os} ^{ot} ^{ou} ^{ov} ^{ow} ^{ox} ^{oy} ^{oz} ^{pa} ^{pb} ^{pc} ^{pd} ^{pe} ^{pf} ^{pg} ^{ph} ^{pi} ^{pj} ^{pk} ^{pl} ^{pm} ^{pn} ^{po} ^{pp} ^{pq} ^{pr} ^{ps} ^{pt} ^{pu} ^{pv} ^{pw} ^{px} ^{py} ^{pz} ^{qa} ^{qb} ^{qc} ^{qd} ^{qe} ^{qf} ^{qg} ^{qh} ^{qi} ^{qj} ^{qk} ^{ql} ^{qm} ^{qn} ^{qo} ^{qp} ^{qq} ^{qr} ^{qs} ^{qt} ^{qu} ^{qv} ^{qw} ^{qx} ^{qy} ^{qz} ^{ra} ^{rb} ^{rc} rd ^{re} ^{rf} ^{rg} ^{rh} ^{ri} ^{rj} ^{rk} ^{rl} ^{rm} ^{rn} ^{ro} ^{rp} ^{rq} ^{rr} ^{rs} ^{rt} ^{ru} ^{rv} ^{rw} ^{rx} ^{ry} ^{rz} ^{sa} ^{sb} ^{sc} ^{sd} ^{se} ^{sf} ^{sg} ^{sh} ^{si} ^{sj} ^{sk} ^{sl} sm ^{sn} ^{so} ^{sp} ^{sq} ^{sr} ^{ss} st ^{su} ^{sv} ^{sw} ^{sx} ^{sy} ^{sz} ^{ta} ^{tb} ^{tc} ^{td} ^{te} ^{tf} ^{tg} th ^{ti} ^{tj} ^{tk} ^{tl} tm ^{tn} ^{to} ^{tp} ^{tq} ^{tr} ^{ts} ^{tt} ^{tu} ^{tv} ^{tw} ^{tx} ^{ty} ^{tz} ^{ua} ^{ub} ^{uc} ^{ud} ^{ue} ^{uf} ^{ug} ^{uh} ^{ui} ^{uj} ^{uk} ^{ul} ^{um} ^{un} ^{uo} ^{up} ^{uq} ^{ur} ^{us} ^{ut} ^{uu} ^{uv} ^{uw} ^{ux} ^{uy} ^{uz} ^{va} ^{vb} ^{vc} ^{vd} ^{ve} ^{vf} ^{vg} ^{vh} ^{vi} ^{vj} ^{vk} ^{vl} ^{vm} ^{vn} ^{vo} ^{vp} ^{vq} ^{vr} ^{vs} ^{vt} ^{vu} ^{vv} ^{vw} ^{vx} ^{vy} ^{vz} ^{wa} ^{wb} ^{wc} ^{wd} ^{we} ^{wf} ^{wg} ^{wh} ^{wi} ^{wj} ^{wk} ^{wl} ^{wm} ^{wn} ^{wo} ^{wp} ^{wq} ^{wr} ^{ws} ^{wt} ^{wu} ^{wv} ^{ww} ^{wx} ^{wy} ^{wz} ^{xa} ^{xb} ^{xc} ^{xd} ^{xe} ^{xf} ^{xg} ^{xh} ^{xi} ^{xj} ^{xk} ^{xl} ^{xm} ^{xn} ^{xo} ^{xp} ^{xq} ^{xr} ^{xs} ^{xt} ^{xu} ^{xv} ^{xw} ^{xx} ^{xy} ^{xz} ^{ya} ^{yb} ^{yc} ^{yd} ^{ye} ^{yf} ^{yg} ^{yh} ^{yi} ^{yj} ^{yk} ^{yl} ^{ym} ^{yn} ^{yo} ^{yp} ^{yq} ^{yr} ^{ys} ^{yt} ^{yu} ^{yv} ^{yw} ^{yx} ^{yy} ^{yz} ^{za} ^{zb} ^{zc} ^{zd} ^{ze} ^{zf} ^{zg} ^{zh} ^{zi} ^{zj} ^{zk} ^{zl} ^{zm} ^{zn} ^{zo} ^{zp} ^{zq} ^{zr} ^{zs} ^{zt} ^{zu} ^{zv} ^{zw} ^{zx} ^{zy} ^{zz}

121
 Affinitas
 fornicaria
 Concilio
 Tridēt. re-
 stricta.

122
 Publicæ ho-
 nestatis iu-
 stitiā Con-
 cilio Tridē-
 restricta.

123
 Quidsi post
 matrimo-
 nium stu-
 prum cum
 affini inter-
 ueniat.

Tit. 14.
 DE CON-
 SANGVINI-
 TATE ET
 AFFINITA-
 TE.

prohi-

prohibetur, inter collaterales verò nō vltra gradum cognationis quartū si numerandorum graduum ratio in personarum coniunctionibus iure Pontificio præscripta spectetur; qui gradus erit iure civili octauus quidem inter æqualiter coniunctos, quintus autē vel sextus vel septimus inter coniunctos inæqualiter. Quandoquidē Civile ius ex qualibet progeneratione^a gradum vnum cōstituit, ab altero eorum de quorū cognatione quæritur ad communem stirpē ascendendo, atque inde rursus ad alterum descēdendo: Pontificium verò ius planè alia ratione, duos de quorum cōiunctione matrimoniali quæritur in vno eodemque gradu^b cōstituit; à fratribus & sororibus incipiēs, ibidemque primum gradum figens vel ponens, gradum secundum in fratrum sororumque filiis hoc est patruelibus; & ita deinceps in omni cognatione quæ pari gradu à cōmuni seu stirpe seu stipite distat. nā inter eos qui dispari gradu à cōmuni stirpe distant numeratio graduum ex remotiore^c censetur. Itaque frater & soror iure Civili in secūdo sunt gradu inter se, quia à fratre ascendēdo ad communem patrem habes generationem vnam ideoque gradum vnum, deinde descendendo rursus ab eodē communi patre ad sororē habes generationem secūdam, ergo gradum secūdam. pari ratione duorum fratrum vel sororum filij inter se quarto sunt gradu; nam ad cō-

munem

124
Iuris Pont.
& Civilis
in gradibus
numerādis
discrimen.

munem stirpem hoc est auum ascendēdo inuenies generationes duas & rursus descendendo totidem. eodē denique modo patruus vel auunculus tuus tertio tibi est gradu; nam à patruo vel auunculo tuo ascendendo ad cōmunem stirpem id est ad auum tuum habes generationē vnam, deinde descendendo rursus ad te habes gradus duos & per consequēs in summa tres gradus. At iure Pontificio frater & soror inter se primo sunt gradu cognationis, quia neuter à communi stirpe distat longiùs: duorū fratrum vel sororū filij hoc est patruales vel consobrini vel amitini secūdo sunt inter se gradu; patruus vel auunculus & fratris vel sororis filius inter se secūdo quoq; dūtaxat sunt gradu, quandoquidem inter coniunctos inæqualiter vel gradu dispari distantes à stirpe communi, gradus ille cēserur à remotiore. remotior autem est filius fratris à stirpe communi quàm patruus, quia cōmunis parēs vtriusque est huius patrum pater qui filio fratris est auus. Per qualem numerādi rationem iure Pontificio iam inde à priscis proditā temporibus^a (à qua recedere prohibemur sub anathematis comminatione) fit, vt quoad gradus cognationum, non longiùs inter se distare reperiantur illi qui communis parentis adnepotes dicuntur, quàm ab altero eorundē adnepotum distat eiusdem communis vel abnepos vel pronepos vel nepos vel ipse etiam filius.

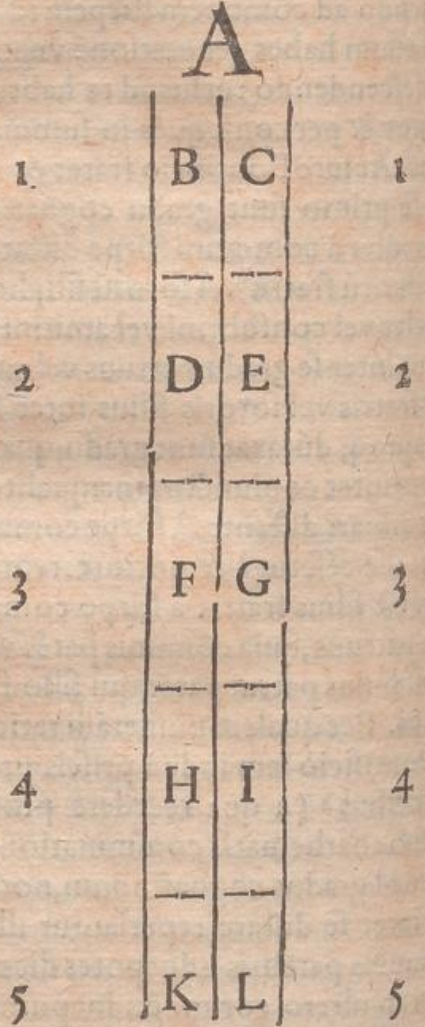
125
Ratio numerandorum graduum iure Pontificio antiquissima esse & sacrosanctam.

vt ex

352 DE IVRE SACRO
vt ex hisce quasi scalis graduum cogna-
tionis euidenter patet.

126
Scala gra-
duū cogna-
tionis per-
faciles ac
illustres
per Aucto-
rem facta.

SCALE GRADVVM
COGNATIONIS.

Quibus quidem scalis nihil potest esse
vel simplicius vel clarius vel etiam (quod
mirere)

mirere) plenius; siue de descendibus & ascendibus quærat, siue de collateralibus: ita ut alio nullo siue schemate siue figura siue demõstratione oculari graduum vel arbore cognationis (qua in re nostri miserè laborant) sit opus. hæ scalæ pinguntur instar scalarum geminarum seu duplicium, quales aliquãdo patibulis ad moueri videmus pro commodiore binorum (carnificis nimirum Rei que) scansione collateralis. miserabile patibulum, difcors coniugium. Fiunt gradus ibi quinque. Stirps communis vel auctor & parens cognationis præminet scalis ut vtriusque lineæ caput atque principium, denotatum elemento A. duobus filiis representatis per elementa B C. nepotibus per D E pronepotibus per F G. abnepotibus per H I. adnepotibus per K L. nunc igitur ecce; communis parentis duo adnepotes quinto inter se sunt gradu matrimonioque inter se iungi possunt; ut hic in scalis K & L inter se sunt communis parentis adnepotes, duorum fratrum abnepotes, duorum cõsobrinorum pronepotes. idè K quinto gradu distat à C. & eodem modo L. à B. inter quos matrimonium iure contrahi posse communi Doctorum traditur sententia. licet id nonnulli propterea vocauerint in controuersiam, quòd communis parētis filius alter sit reuera patruus maximus alterius adnepotis vel adneptis ex altero filio descendis.

127

Patruus maximus cū adnepte ex fratre perius hoc re-
ctè coniungitur in matrimonio; quia quinto sunt inter se gradu,

z

dentis.

dentis. at à communi sententia, quæ re-
 gulæ generali^a de liberè coniugendis col-
 lateralibus quinto distantibus inter se
 gradu conformis est, opinor non esse te-
 merè recedendum. quinto simul gradu
 distant inter se K & E item K & G item
 K & I; viceque versa L & B item L &
 D item L & F item L & H: cùm tamen
 iure^b Ciuili K & L decimo sint inter se
 gradu, K & C sexto, K & E septimo,
 K & G octauo, K & I nono; & vice-
 versa L & B sexto, L & D septimo, L
 & F octauo, L & H nono. Quotquot
 sunt supra K & L matrimonio inter se
 coniungi prohibentur per ius Pontifi-
 cium: iure autem Ciuili solos inter B &
 C id est fratrem & sororem, item inter
 D & E id est patruales, vt quidam vo-
 lunt^c, item inter D & C^d, item inter F
 & C; & vice versa inter E & B, item inter
 G & B. nam hætenus inter collaterales
 etiam sed inæqualiter coniunctos ius quo-
 que Ciuile respectum quendam quasi pa-
 rentum & liberorum agnoscit e; cùm ille
 C sit patruus illius D & magnus patruus
 illius F, quemadmodum & ille B patruus
 est illius E & magnus patruus illius G.
 Hæc hætenus de gradibus cognationum
 copiosius quàm pro Synopsis huius in-
 stituto; quæ tamen ob nouum vel po-
 tiùs vetustissimum demonstrationis genus,
 idemque facillimum, debent esse gratissi-
 ma. certè iuriconsultos antiquos tradi-
 disse

128
 Scalæ Au-
 ctoris ex
 mente pri-
 scorum iu-
 risconsul-
 torum.

disse^a videmus, gradus à similitudine scalarum dictos esse, quos ita ingredimur vt à proximo in proximum transeamus.

129

10. imped.
AFFINITAS

Affinitas, quoad matrimoniorum prohibitionem, quarto etiam gradu per ius Pontificium^b coërcetur, quemadmodum

130

Gradus Affinitatis vn de censeantur.

consanguinitas. nam quoto gradu consanguinitatis alteri coniugum est suus aliquis consanguineus, eodem gradu affinitatis idem ille censetur affinis esse alteri coniugum. exempli causa; pater & mater vxoris primo sunt eidem vxori gradu consanguinitatis; ergo eadem personæ marito tanquam genero suo, nempe socer & socrus, primo sunt gradu affinitatis; frater & soror vxoris primo sunt ipsimet vxori gradu consanguinitatis; ergo eadem personæ marito tanquam sororio suo primo etiam gradu sunt affinitatis; & ita deinceps. mortua vxore tua,

131

Secundum tertiumq; genus affinitatis nunc sublatum quorū olim referretur. Et quātus ibi scrupulus appareat in exemplis quibusdam noua forsità constitutione non indignis,

ab eius cognatis iisdemque tuis affinibus tibi æquè abstinendum est in contrahendo matrimonio atque à tuis propriis consanguineis; idque ad eum vsque gradum quem in consanguinitate diximus. Erat olim & secundum & tertium genus affinitatis quod matrimoniis obstabat; in secundo quidem genere, vsque ad quartum gradum^c; in tertio autem genere, vsque ad gradum secundum^d. verum generali Concilio e decretum postea fuit ne amplius huiusmodi affinitas secundi vel tertij generis nuptiis esset impedimen-

z ij to. rem

to. rem sic intellige^a: sororius tuus primum genus affinitatis tibi parit; sorore tua mortua si sororius ille tuus aliam ducat vxorem, illa tibi secundum genus affinitatis conciliat. moriēte tandem eodem tuo sororio, si nunc eius vidua alteri nupsit marito, ille tibi tertium genus affinitatis adfert. Item vltiore matrimonio (sicut in exemplis duobus præmissis) non interueniēte, duorum fratrum vxores inter se sunt affines in secundo genere, quæ admodum & duarum sororum mariti inter se, vel fratris vxor & sororis maritus inter se. Iam pone mori fratrem pariter & sororem; vidua defuncti fratris & vidua defunctæ sororis iuxta Concilij prædicti decretum rectè coniungentur in matrimonium ex communi interpretum sententia^b, licet nonnulli etiam propter carnis inter coniuges vnionem tum propter honestatis publicæ iustitiam hac in re mouerint scrupulum. qui profectò si quandoque vel in Concilio generali vel Summo Põtifici proponeretur atque diligenter per Theologos præstātes excuteretur, fortassis ad obseruationē iuris prisca^d hac in re decernendam videretur iustissimus: de non contrahēdo, inquam, cum relicta fratris vxoris meæ defunctæ, vel cum simili persona gradu talis affinitatis etiam remotiore, veluti cum relicta cõsobrini vel patruelis vel etiā remotioris alicuius cognati vxoris meæ defunctæ, vel (quod ad huc vi-

huc videtur scrupuli religionis que maioris) cum vxoris meæ nouerca vidua; quantumlibet illæ personæ mihi sint affines genere duntaxat affinitatis cuiusdam secundo. Sanè quoad secundum vel tertium genus affinitatis ex vltiore matrimonio contrahi solitæ, quoniã carnis ynitas iam longiùs abiit, nullus vnquã de iuris noui sententia dubitauit neque scrupulũ sensit vllum. Poterunt itaque liberrimè matrimonio coniungi filius tui sororij ex alia vxore post sororẽ tuam defunctam ducta natus, & filia tua; multoque magis filius ex eadem altera vxore & altero præterea patre cui post mortem sororij tui mulier ista denuo nupserit natus, & filia tua: quinimmo poterit & eadem hæc mulier post sororij tui mortem tua fieri coniũx.

Frigiditas¹ nihil aliud hoc loco significat, quàm naturalem quandã camque perpetuam procreandæ prolis ineptitudinẽ. naturalem dico, quia frigiditas ob senium contingens impedimẽto non est quo minus nuptiæ subsistant^a. perpetuam dixi, quòd frigiditas, si arte medica corrigi possit, soluendarum nuptiarum causa esse non debeat. Maleficia dicuntur hoc titulo veneficarum vel etiã veneficorũ artes malignæ quibus efficitur vt quis vel cum nullis omnino vel cum certis quibusdam personis vsus valeat exercere coniugalẽ. qualibus vexatos maleficiis, maleficiatos iure Põtifício vocari videmus. Impoten-

z iij tia au-

Tit. 15.

DE FRIGIDIS ET MALEFICITIS ET IMPOTENTIA COEVNDI.

132

11. imped. FRIGIDITAS.

133

12. imped. MALEFICIA.

134

13. imped. IMPOTENTIA.

tia autem coëundi intelligitur quodlibet
 aliud vsus cōingalis vel procreationis ob-
 staculum, siue illud ex viri castratione si-
 ue ex fœminę angustia oriatur. Verùm ta-
 lia matrimoniis ita demum sunt impedi-
 mento, si priusquàm contraheretur ma-
 trimonium, fuerint in aliquo: nam post-
 quam semel matrimonium substitit, talium
 impedimentorum superuentione nequa-
 quam soluetur seu dirimetur; alioqui di-
 remptoria sunt hæc impedimēta, liberta-
 temque cum alio aliave contrahendi con-
 cedunt^a. non aliter tamen hæc impedi-
 menta nuptias contractas dirimūt quam
 si pars altera, quę decepta videlicet est, di-
 remptionem petat: posset enim, si vellet,
 alter alterius conuersione nihilominus
 vti, si non vt cōiugis certè vt sororis vel b
 fratris; cūm nuptias non cōcubitus faciat
 sed animorum consensus. in maleficiatis
 tamen hoc peculiare est, vt quoniam sub-
 inde cum alia quidem rem vxoriam exer-
 cere nequeunt, cum alia verò exercere nō
 præpediuntur, matrimonio fortè contra-
 cto cum ea cum qua vsum cōiugalem ex-
 ercere per veneficia non possunt, aliam in
 qua cessat veneficij vis liberè ducant^c nec
 ad priorem quantumlibet id perētem re-
 dire cogantur: vbi in ceteris qui vel vt fri-
 gidi vel quæ tanquam arctæ & clausæ seu
 angustę relinquebantur aliud statutū^d est
 si fortè decepto iudice Ecclesiastico pro
 talibus habiti postea deprehendantur cū
 alijs

135
 Cause talis
 impedimē-
 ti.

aliis vsum exercuisse venereum. Causa cur inter inuitos nuptiæ non subsistat huiusmodi cognitio impedimentis, obscura non est; cum vel prolis procreandæ vel fornicationis euitandæ gratia matrimonium

a *c. i. & ult. hoc tit.* præcipuè contrahatur ^a. At ne fortè lateat in prætexendis huiusmodi impedimentis fraus vel dolus, rectissimè constitutum est ne coniugibus tale aliquod obstaculum ^b causantibus faciliè vel temerè credatur, quantumlibet vtrisque vno ore loquentibus. ambo nempe iurabunt se toto triennio connixos nihil egisse. neque hoc satis; accedere simul oportebit iusiurandū septenorum aliorum propinquorum vel

136
Cautio talibus in rebus adhibenda.

b *c. laudabile. & c. ult. hoc tit.* his deficientibus vicinorum. quod est iurare cum septima ^c manu; quia nimirū iurantes manu dextra sanctum Euangelium tangere iubentur. Atque hæc quidè solennitas obseruatur dū vel de frigiditate vel de maleficio vel similibus impedimentis latentioribus & incertioribus quæritur: quando quidè angustia seu arctioris vasis muliebris & castrationis impedimēta cōfestim per inspectionem solent ocularem & aliter explorari. Quod si duntaxat alter coniugum solus ad matrimonij dirēptionem proclamet, viro quidem se vel frigidum vel maleficiatum vel impotentē esse affirmāte, muliere verò id negante, dirēptio matrimonij nūquam fiet. sin mulier hoc ipsum de viro dictiter, vir autē neget, si vel annus vel saltem dimidius à matri-

137
Iurare cum septima manu, quid.

138
Quid si ad matrimonij dirēptionē proclamet is ipse per quē stat.

monio contracto iam fuerit elapsus, viri dicto standū est; nisi fortē mulier illa virginem se esse per corporis inspectionem docere possit^a. Illud postremò non vide-

139
Quid si ne-
sciatur an
ante an
post matri-
monium, tale
quid acci-
derit.

140
14. imped.
INTERDI-
CTVM EC-
CLESIAE.
Tit. 16.
DE MATRI-
MONIO
CONTRA-
CTO COM-
TRA IN-
TERDI-
CTVM EC-
CLESIAE.

141
Effectus ma-
trimonij
tertium sub-
diuisionis
membrum,
Tit. 17.
QVI FILII
SINT LE-
GITIMI.

tur prætereundum, quando dubitatur v-
trum ante an post matrimonium contra-
ctum vir in tale aliquod malū inciderit,
favore matrimonij postea potius id acci-
disse præsumi^b. Decimum quartum & vl-
timum nuptiarum impedimentum dice-
bamus esse interdictum^c.⁶ Ecclesiae, quod
hoc loco nihil est aliud quàm temporalis
quædam prohibitio iudicis Ecclesiastici,
facta, ne pendente cognitione de certis im-
pedimentis matrimonij procedatur ad e-
ius celebrationem, neve eius vsus exer-
ceatur. Quali interdicto matrimonium
quidem contrahendum impeditur, atta-
men contractum non dirimitur si modò
cesset illud impedimētum cuius respectu
interdictū hoc interponebatur. certē pœ-
nitentia semper iis debet imponi quicun-
que interim Ecclesiae interdictū contem-
pserint. Effectus matrimonij vel si maius
ipse fructus atque adedò principalis etiam
finis, est proles legitima⁷. pro legitti-
mis autem plerisque in rebus habēdi sunt
& illi quos ipse Princeps nūc spiritualis^c
nunc secularis legitimorum iure dona-
uit, vel, vt loquuntur nostri, legitimavit.
quo beneficio non indigent^d liberi ex
matrimonio semel publicè citraque Ec-
clesiae prohibitionē contracto sed postea
per

per sententiam certis ex causis dirempto
 nati, modò fuerint ante sententiam con-
 cepti; nēpe quos ipso iure legitimos esse
 placuit: quemadmodum & illos, quorum
 natiuitatem solennis tandem secuta^a fuit
 matrimonij celebratio. Alterum tracta-
 tionis huius vniuersæ matrimonialis mē-
 brum de soluēdis erat matrimoniis. cuius
 membri duo præcipui sunt hic articuli;
 prior^{b1}, de matrimonij soluendi modis;
 alter^{c2} de solutionis ipsius effectu. Soluē-
 di modus alius est omnino diremptionis,
 alius tantum separationis tori coniuga-
 lis matrimonio nihilominus permanente
 perduranteque donec id sola morte finia-
 tur. dirimitur matrimoniū, si fortassis ob
 impedimentum aliquod cui quoque di-
 rimendi vis insit (qualia multa iam vidi-
 mus impedimenta) nunquam potuerit re
 ipsa subsistere: separatur tantum torus
 conjugalis, quando matrimonium reuera
 subsistit, utpote remotis omnibus impe-
 dimentis diremptoriis, at propter forni-
 cationem alterius cōiugum diuortij sen-
 tentia sequitur. Vtrumque nimirum sol-
 uendi matrimonij genus, latiore soluendi
 significatione cōprehenditur; quantum-
 libet in diremptione matrimonium pro-
 priè nunquam fuerit, in separatione verò
 matrimonium remaneat saluū. certè neu-
 trum propria fieri poterit auctoritate, sed
 iudicis est opus cognitione definitione-
 que. Quamobrem dum de diremptione

142
 Secūda ta-
 tius huius
 libri pars
 bimēbris.

1
 2
 143
 Solutio ma-
 trimonij
 bifariam.

TIT. 18.
 QVI MA-
 TRIMON.
 ACCVSARE
 POSSVNT
 ET CON-
 TRAILLYD
 TESTIFI-
 CARI.

quæritur¹⁸, necessariò dispiciendum. erit
 quinam & ad matrimonium tale accusan-
 dum id est ad huiusmodi diremptione pe-
 tendam admittantur, & quinam sint in ea
 re testes idonei. Planè parètes ipsimet &
 alij propinqui cæteris omnibus & in ac-
 cusando seu diremptionem petèdo & in
 testificando plerunque sunt instructiores
 ideo quæ præferuntur; quãtumlibet alio-
 quin in causis criminalibus & contracti-
 bus aliis parentum liberorumque & alio-
 rum propinquorum testimonia sint me-
 ritò suspecta vel certè minus idonea. neq;
 sufficit in huiusmodi diremptionis nego-
 tio per vlla scripta matrimonium vel ac-
 cusare vel contra illud testificari, sed opus
 est omnino coràm cõparere sui que præ-
 sentiam exhibere; licèt præsumptionis a-
 liquid è solis aliquando generetur a scri-
 ptis. Diuortij¹⁹ seu separationis causam
 sola præbet Christianis^b fornicatio, tam
 vxori quàm viro; donec vel vltro recõci-
 lientur, vel inuiti propter alterius quoq;
 lapsum postea detectũ probatumque vel
 ob aliã culpam à iudice in vnũ redire cogãtur. idem sentit Ecclesiastica legislatio
 de idololatria, de ethnicismo, de infideli-
 tate, de hæresi, de alia quacũque defectio-
 ne à religione fideque Christiana; cum ta-
 lis defectio nihil aliud sit quàm spiritualis
 quædã fornicatio. verùm, si tẽpore cõtra-
 cti matrimonij cõtrahens vterq; fuit eth-
 nicus & alter eorũ postea fit Christianus,
 altero

TIT. 19.
 DE DIVOR-
 TIIS.

144
 Fornicatio
 spiritualis.

altero fidē Christi blasphemis & maledictis impetente, Christianus non diuortium dūtaxat vel separationē tōri petere verū etiam ad aliud cōfugere matrimoniū poterit ^a; eo quōd inter ethnicos matrimonium quāuis verum nunquā tamen fuerit ratum id est indissolubile, sicut est inter fideles id est Christianos. Effectus matrimonij soluti præcipuus hic est, vt si vel propter impedimēta superiora dirimatur vel ob fornicationē siue carnalē siue spiritalē diuortio separetur, donatio propter nuptias per virū & dos per mulierē reperi possint ² restituīq; debeāt culpa carenti ^b: quod iudex etiā Ecclesiasticus vna eademque opera curare nō tantū potest, sed & omnino debet ^c, dū diuortij vel separationis causam definit. idem de media parte omnium quæ durante matrimonio communiter obuenerunt ^d intelligēdum est. Donatio quoque constāte matrimonio facta coniugi à coniuge, per diuortium seu separationē tacitē reuocata cēsetur ^e. Iam si morte matrimoniū finiatur, etiam hoc ampliū ad secūdas. i. iteratas nuptias cōfugere liberrimū ² est, citraq; metū omnē infamię ^f quantūliber intra tēpus luctus id cōtigerit. Benedictio tamē sacerdotalis illi qui semel coniugatus fuit non impēditur ^g in coniungēdo, tanquā semel iam olim percepta; nisi cōtraria fuerit loci consuetudo ^h, qualem egomet vxorē secundā ducens apud Iprenses expectus fuit.

Causa

145
Matrimonium Ethnicorum, verum quidem sed non ratum.

Tit. 20.
DE DONAT.
INTER VIRUM ET
VXOR. ET
DE DOTE
POST DI-
VORTIUM
RESTI-
TUTENDA.

Tit. 21.
DE SECUN-
DIS NUPP.
146
Benedictio
viduorum ex
consuetu-
dine.

d. c. quanto.
hoc tit. ex 1.
Causa. 7.

b
4. hoc tit.

c
3. hoc tit.

d
c. 2. hoc tit.

e
d. c. ult. hoc
tit.

f
e. super illa.
hoc tit. ex 1.
Causa. 7.

g
c. 1. 3. hoc
tit.

h
1. 2. 3. d.
3. hoc tit.

LIBER V.

147
Totius hu-
ius libri
partitio tri-
membris.

Causarum criminaliū tractatio in hunc
postremum retrusa locum, tribus constac
membris hisce; quomodo illarū iudicia
instituantur^a, quænam & qualia sint² cri-
mina hūc pertinentia^b; quibus denique
pœnis³ luatur^c: coronide quadam totius
iuris generali tandem libris hisce Decre-
taliū superaddita^d, sicuti factum fuit in

Tit. I.
DE ACCV-
SATIONIB.
INQVISI-
TIONIBVS,
ET DENVN-
CIATIONI-
BVS.

148
Duos alios
instituendi
criminalis
iudicij mo-
dos huc nō
pertinere.

legum ciuiliū Pandectis. Instituuntur
omnia iudicia criminalia vel per accusa-
tionem, vel per inquisitionem, vel per de-
nunciationem. nam quōd quidam duos
adhuc alios instituendorum horum iudi-
ciorum modos addunt, exceptionem vi-
delicet & extraordinariam procedendi
viam in criminibus planè notoriis, tenere
debemus, illos duos modos non esse loci
præsentis. exceptionis enim loco crimen
oppositum non ad pœnam reos deposcit
(qualia sunt omnia de quibus hic agitur)
sed ad fidem detrahendam duntaxat obji-
citur^e, nisi in eum finē opponatur vt quis
à promotione vel ad officium vel ad be-
neficium repellatur^f. notoria verò crimi-
na non in forma iudicij expediuntur sed
omnino extra ordinē^g. Non inelegantē

149
Accusatio-
nis, inquisi-
tionis, de-
nunciatio-
nis, diseri-
men.

(si res ipsa non verba spectetur) his tribus
adhibuit cautionem Pontifex ipse; sicut,
inquit^h, *accusationem legitimā debet pra-*
cedere inscriptio, sic & denunciationem obari-
tatiua monitio, & inquisitionem clamorosa in-
sinuatio prauenire. Accusator inscribit; iu-
dex inquirit, delator aliquis peccātem iu-
dici